

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Ob petdesetletnici deželnega zbora.

Letos je preteklo 50 let odkar je bil položen temelj ustavnemu življenju v Avstriji. Februarski patent z dne 26. februarja 1861 je poklical v brezustavni dobi zamrle deželne zборе k novemu življenju in delu.

Prva seja deželnega zbora kranjskega je bila 6. aprila 1861. leta pod predsedstvom barona Kodellija, ki je bil prvi deželni glavar od leta 1861 do 1866. — Nadaljni glavarji so bili: 2. Dr. Wurzbach pl. Tannenberg (1867—1870). 3. Dr. Jakob Razlag, (1871). 4. Grof Aleksander Auersperg (1871—1872). 5. Vitez Friderik Kaltenegger-Riedhorst (1872—1881). 6. Grof Gustav Thurn-Balsasina (1881—1888). 7. Dr. Josip Poklukar (1888—1891). 8. Oton pl. Detela (1891—1908) in 9. sedanji deželni glavar, dvorni svetnik Fran pl. Šuklje.

Izmed poslancev, ki so bili navzoči pri prvi seji, so bili med drugimi tudi ti-le, katerih imena so dobro znana v zgodovini našega naroda: Dr. Janez Bleiweis, dr. Lovro Toman, Lovro Pintar, Miha Ambrož, Brolih, baron Anton Zois.

In letos ob 50 letnici je bil prvi sklican deželni zbor kranjski k enodnevnemu zasedanju dne 18. svečana t. l., kakor smo že nakratko omenili v zadnji številki.

Začel se je s slovesno mašo v stolnici. V otvoritvenem govoru se je spominjal dež. glavar pl. Šuklje v prvi vrsti jubileja in predlagal udanostno izjavo Nj. Veličanstvu, ki je bila z odobravanjem soglasno sprejeta.

Nato je prišel na vrsto melioracijski zakon in deželno melioracijsko posjilo. Izvršiti je treba veliko raznih zgradb in del, za ktere so določene potrebščine glasom izdelanega podrobnega načrta tako-le: za vodne zgradbe 2,853.700 K; za regulacije rek in zaježitve 3,459.650 K; za poljedelske

melioracije 1 milijon kron; za cestne in mostne zgradbe 2,686.650 K. Pripomniti pa je treba, da se bo začelo z odplačevanjem posojila še-le leta 1929 in bo trajalo do leta 1969. — Vspricho denarne draginje se mora priznati, da so pogoji posojila v znesku 10 milijonov kron vsekakor ugodni in obrestna mera $4\frac{1}{2}\%$ v sedanjih razmerah najnižja, kar jih je mogoče doseči.

Zakon je bil sprejet.

Dalje so bili sprejeti zakoni: o preložitvi deželne ceste Črnomelj-Vinica; o izvršitvi zgradb in pogozditev v vodozbirnem okrožju Gradaščice in Iške; dalje o izpremembi nekterih določb gasilstvenega zakona.

Več občinam se je dovolilo pobiranje nad 100% doklad, mestu Postojna pa 10.000 K dodatnega prispevka za vodovod iz melioracijskega zaklada.

Po rešitvi določenega dnevnega reda je prišel na vrsto nujni predlog dr. Šusteršiča, da se takoj store koraki, da dežela pospešuje zadružništvo, je podpira in vse ukrene, da se zagotovi njega mirni procvit in razvoj v korist celega ljudstva.

Izvolil se je šesteročlanski odsek (ad hoc) v ta namen, da se posvetuje o tem, kako zadružništvo v deželi pospešiti. Ta odsek se je takoj sestavil in posvetoval ter takoj v naslednji seji, ki se je vršila še tisti dan, predložil zbornici konkretne predloge, ki jih moremo le ob kratkem omenjati. Ti so:

1. Deželni zbor spoznava kot nujno dolžnost dežele, zastaviti vse moči za prosep zadružne organizacije na Kranjskem.

2. Ustanovi se deželni zadružni urad kot strokovni organ deželnega odbora. V ta namen se dovoli za leto 1911 kredit 10.000 K.

3. Kot od deželne uprave odobrena zadružna organizacija v deželi Kranjski ima veljati »Zadružna zveza« v Ljubljani — pod pogojem, da se podvrže redni reviziji deželnega zadružnega urada.

4. »Zadružni zvezi« se dovoli pod gotovimi pogoji letna deželna podpora 12.000 K in se ji odstopi kot brezobrestno posojilo vseučiliški zaklad na nedoločen čas proti enoletni odpovedi.

5. Deželni odbor naj vpoštevava pri obrestnosnem nalaganju tekočih blagajničnih sredstev v tekočem računu tudi kreditne zadruga.

6. Deželni odbor se pooblašča po potrebi priskočiti zadružni organizaciji s tem, da prevzame dežela deželno jamstvo do svote dveh milijonov kron, ako se prepriča, da iz tega jamstva ne preti deželi nikakršna škoda.

7. Deželni odbor naj ukrene, kar se mu zdi pripravno, da se vsled propada »Glavne posojilnice« v Ljubljani po možnosti omili usoda nedolžnih žrtev in varuje ugled in kredit domačega trga. V to svrhu naj stopi v stik z drugimi javnimi faktorji, zlasti s c. kr. deželno vlado in mestno občino ljubljansko. Za pomožno akcijo se dovoli za l. 1911 kredit v znesku 50.000 kron.

Iz debate, ki se je na to vršila, povzamemo, da se je od ene strani nasprotovalo predlogu, da se porabi vseučiliški zaklad za povzdigo zadružništva kot brezobrestno posojilo. Popolnoma pravilno pa se je povdarjalo od druge strani, da leži ta zaklad povsem mrtev, in pa da slovensko vseučilišče zaradi tega zaklada ni storilo ni korak naprej. Sicer pa je vseučiliški zaklad odpovedljiv proti enoletni odpovedni dobi in ga mora »Zadružna zveza« v tem času deželi vrniti. Kar se naposled tiče varnosti posojila, dokazujejo to sledeči podatki:

Zadruge je v »Zadružni zvezi« okroglo 300, šteje so blizu 75.000 članov: prometa je bilo 180 milijonov kron, deleži znašajo 2.200.000 kron, rezerva okroglo 1.700.000 kron, čisti dobiček 400.000 kron. Vočigled tej garanciji je vsako govoričenje, da je denar izgubljen, nele neosnovano, ampak tudi bedasto.

Vloženih interpelacij ne bomo navajali. — Omenjamo le ono, ki se tiče lovskega zakona, ki je bil sprejet lani v deželnem zboru in ki ga je vrnilo poljedelsko ministrstvo, zahtevajoč več sprememb, zlasti glede zajca, ki je glavni škodljivec kmetijstva. — Zakon pride v prihodnjem zasedanju še enkrat pred deželni zbor.

Predlog dr. Šusteršiča glede vladnega stališča in da vstraja deželni zbor pri vseh bistvenih določbah četrta lovskega zakona, je bil sprejet. Deželni odbor je dobil obenem navodila, kako naj spremeni lovski zakon.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani.

Dne 25. febr. t. l. se je otvorila v Ljubljani, na Dunajski cesti v hiši Zadružne zveze; »Hranilnica kmečkih občin«, ki jo je ustanovilo 21 kranjskih občin tako, da za vloge jamčijo (dobro stoje) z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Zato denarja, ki ga kdo vloži v to hranilnico, ni mogoče izgubiti. Hranilnica je popolnoma varna ali kakor pravimo pupilarno varna. Da je delovanje hranilnice popolnoma pravilno, nadzira hranilnico poseben deželno-vladni komisar kot zastopnik vlade, ki je navzoč pri vseh sejah načelstva in ki pazi na njegovo poslovanje z denarji. Ker je ta hranilnica pupilarno varna, je mogoče vanjo nalagati tudi sodnijski in sirotinski denar.

Načelstvo hranilnice sestoji iz odbora in ravnateljstva. V odbor odpošlje vsaka občina ustanoviteljica po 3 zastopnike tako, da šteje sedaj odbor 63 članov; člani odbora pa volijo iz svoje srede 12 članov ravnateljstva. Ravnateljstvo vodi vse posle hranilnice, dovoljuje posojila ter plodnosno nalaga vloženi denar. Odbor pa nadzoruje poslovanje ravnateljstva, mu daje navodila in sklepa o porabi čistega dobička. Sedaj je odborov predsednik državni poslanec dr. Ivan Šusteršič, ravnateljstvu pa predseduje državni poslanec Frančišek Povše.

Za pisarniške posle je ravnateljstvo nastavilo v sporazumu z odborom posebno uradniško osebje, ki uraduje za stranke vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne.

V tem času vsakdo lahko osebno vloži denar v hranilnico ali pa osebno zaprosi posojila ali kakih pojasnil.

Hranilnica obrestuje vloge po 4¹/₄%.

Vloženi denar hranilnica posoja:

a) na posestva in poslopja v južnih avstrijskih deželah proti intabulaciji, polletni odpovedni pravici obeh strank in le proti amortizaciji (odplačevanju) dolga.

Za vsak dolg mora torej dolžnik plačevati poleg obresti še nekaj denarja na dolg, ki se na ta način vedno manjša in nazadnje popolnoma odplača. Višina tega vsakoletnega odplačila in doba odplačevanja se določi za vsak slučaj posebej.

b) proti zastavi varnih vrednostnih papirjev do ³/₄ njih kurzne vrednosti; ti vrednostni papirji pa seveda ne smejo biti vinkulirani.

c) deželi, okrajem in občinam, vodnim zdrugam, javnim korporacijam i. dr.

Občinski odbor, ki hoče dobiti pri »Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani« posojilo, mora tako-le postopati:

1. Občinski odbor najprej sklene v sklepčni občinski seji, da najame pri tej hranilnici določeno posojilo.

2. Sklep mora biti potem nabit na občinski tabli oziroma na običajni način razglašen 14 dni tako, da je na vpogled ozir. na znanje vsakemu občanu. Če kdo ugovarja temu skiepu in svoj ugovor naznani ter utemelji županstvu, mora župan ob enem ko i redloži dež. odboru sklep obč. odbora za najetje posojila v svrhu dovolitve predložiti tudi morebitne ugovore ali pritožbe.

Nasprotno pa ne more o takih pritožbah po obč. redu še enkrat sklepati obč. odbor.

3. Ko je stvar doma vrejena, je občinski sklep glede posojila, potem ko je postal pravomočen, predložiti deželnemu odboru v odobritev. Prošnji je priložiti zapisnik one seje, v kateri se je obravnavalo o najetju posojila; priložiti je tudi morebitne ugovore proti posojilu.

4. Istodobno kakor pri deželnem odboru zaprosi občina tudi pri c. kr. finančnem ravnateljstvu, da ji to dovoli pri najetju posojila oprostitve vseh kolkov in pristojbin. C. kr. finančnemu ravnateljstvu je pa javiti s prošnjo le tozadevni sklep občinskega odbora.

5. Končno vpošlje županstvo hranilnici prošnjo za posojilo; priložiti je a) pravomočni sklep občinskega odbora, b) od županstva potrjeno potrdilo, da je bil sklep 14 dni javno razglašen, c) odobritev deželnega odbora in d) odlok c. kr. finančnega ravnateljstva glede pristojbinskih olajšav.

V nujnih slučajih pa je dovoljeno, da županstvo ob enem, ko vloži prošnjo na deželni odbor prosi, da ta izposluje omenjeno oprostitvev kolkov in pristojbin.

Ravnateljstvo hranilnice potem sklepa o posojilu, ki ga izplača pa šele, ko je to posojilo odobrila tudi c. kr. deželna vlada.

Za posojila računa »Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani« :

- a) na zemljišča in poslopja po $4\frac{3}{4}\%$ do 5% ;
- b) proti zastavi vrednostnih papirjev po $5\frac{1}{4}\%$ do $5\frac{3}{4}\%$;
- c) občinam po $4\frac{3}{4}\%$;
- d) občinam ustanoviteljicam po $4\frac{1}{2}\%$.

Ker hranilnica zahteva višje obresti za posojila, kakor jih sama plačuje za vloge, napravi gotov dobiček. Iz tega dobička mora plačati vse stroške, preostanek je pa čisti dobiček, ki ga je nalagati kot rezervni zaklad. Ko rezervni zaklad doseže 5% vseh hranilnih vlog, se mu pripíše le polovica vsakoletnega čistega dobička, drugo polovico pa se lahko razdeli občinam-ustanoviteljicam za splošne koristne namene. In če rezervni zaklad doseže 10% vseh hranilnih vlog, se s ko-

raj celi vsakoletni dobiček lahko razdeli občinam.

Hranilnica kmečkih občin je torej zavod, ki nudi zlasti občinam mnogo koristi, ki pa je tudi popolnoma pupilarno varen. Zato naj županstva delujejo na to, da bodo sama in občani tukaj nalagali svoj lastni in zlasti sirotinski denar. Občine naj pa ne iščejo drugje posojila, ampak naj ga pri tej hranilnici zaprosijo, ker bodo tukaj dobili najugodnejše pogoje.

Sestava volilnih imenikov in davčni izkazi.

Županstva morajo imeti v prvi vrsti izkaze davčnih uradov o zadnjem davčnem predpisu, če hočejo pravilno sestaviti volilne imenike za občinske volitve po novem občinskem volilnem redu.

V 15. številki lanskega letnika »Občinske Uprave« smo poročali o konkretnem slučaju, da se je dalo od deželnega odbora navodilo neki občini, kako naj postopa, da dobi od davčnega urada izkaz davkoplačevalcev.

To vprašanje pa je stopilo v drug položaj in dobilo splošen, pri tem pa važen principiellen pomen, ko se je deželni odbor pri finančni upravi zavzel za to, da izda navodila c. kr. davčnim uradom, da imajo izdajati občinam — brezplačno izkaze davkoplačevalcev.

Ta od deželnega odbora započeta akcija je gotovo velikega pomena, ker bo prišla predvsem v prid občinskim blagajnam, ki so čisto po nepotrebnem dosedaj plačevale velike vsote za izpise davkoplačevalcev in skrbele na ta način za lep postranski zaslužek državnim uslužbencem na račun davkoplačevalcev.

Mi smo zavzeli že od početka stališče, da je to delo le protiusluga za ona ogromna dela, ki jih opravljajo županstva za državno upravo.

Koraki pa, ki jih je storil deželni odbor, se razvidijo iz sledeče uradne korespondence, ki se nam je dala na našo prošnjo na razpolago zaradi tega, da poučimo županstva, kako stoji zadeva, ker dobivamo mnogo vprašanj ravno glede teh davčnih izkazov. V bodoče na slična vprašanja ne bomo posebej odgovarjali, ker bomo itak priobčevali vse odredbe, ki jih bodo morda izdala finančna oblastva in če pride do tega — seveda tudi morebitno razsodbo upravnega sodišča.

Kot rešitev na dopis deželnega odbora na finančno ravnateljstvo v Ljubljani, da bi izdalo dozdevne naredbe na podrejena c. kr. davčna oblastva, je došel deželnemu odboru tem ko se je to oblastvo obrnilo popred na c. kr. finančno ministerstvo, ta le dopis:

Ces. Kralj.
Finančno ravnateljstvo
za Kranjsko

Ljubljana, dne 4. februarja 1911.
Št. A IV 419 ex 1911.

Deželnemu odboru kranjskemu

v

Ljubljani.

Rešuje tamošnji dopis z dne 23. novembra 1910 št. 20.189 v zadevi volilnih imenikov za občinske volitve usoja si podpisano finančno ravnateljstvo deželni odbor kranjski obvestiti, da je e. kr. finančno ministerstvo z razpisom z dne 19. januarja 1911 št. 68503/10 sledeče semkaj nannilo:

Po sedanjem stanju judikature upravnega sodišča se ne da dvomiti, da so občine upravičene v svrhu sestave volilnih imenikov izvedeti izkaze davkoplačevalcev. Nasprotno pa tudi ni prav nikake zakonite obveznosti, da bi davčni uradi morali dobavljati občinam potrebne davčne podatke v kaki določeni obliki ali v kakem določenem roku.

Odločilna more biti torej v tem oziru edino le praktična potreba, kjer ni smeti prezreti, da se davčni uradi že itak čez mero uporabljajo za svrhe avtonomne uprave.

Da se torej ugodi upravičenim željam občin, ne da se davčne urade obremenijo z večjim delom, ki bi je le težko zmagovali, odredilo je finančno ministerstvo, da si občine za volilne namene potrebne davčne podatke tudi še naprej na ravno isti način, kakor doslej oskrbujejo pri davčnih uradih po svojih lastnih organih ali da vsaj zahtevke po uradni izgotovitvi omeje samo za izjemne slučaje.

Hkratu pa se je davčnim uradom zabičilo, da gredo občinam pri tem delu v vsakem oziru kolikor le mogoče naroko.

C. k. dvorni svetnik in finančni ravnatelj:

K l i m e n t m. p.

Na to rešitev, ki ne vsebuje nič konkretnega, se je obrnil deželni odbor še enkrat na e. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani s temle dopisom:

Št. 2943.

Z mnenjem, obseženem v ondotnem dopisu z dne 4. februarja t. l. št. A IV 419/11, da ni prav nikake zakonite obveznosti, da bi davčni uradi morali dobavljati občinam potrebne davčne podatke v kaki določeni obliki ali v kakem določenem roku, se deželni odbor ne strinja.

Če so davčni uradi zakonito obvezani, dajati občinam v svrhu sestave volilnih imenikov izkaze davkoplačevalcev, se samo ob sebi razume, da morajo ti izkazi biti sestavljeni v taki oblik

in v takem roku, da morejo občine na njih podlagi pravočasno izgotoviti volilne imenike, odločuje torej v tem pogledu namen in praktična potreba.

Dejstvo, da ima kdo vsled zakonito mu naložene obveznosti več dela, ga vendar ne more oprostiti te dolžnosti.

Za pravno presojo te zadeve je tudi brez pomena ugovor, da se davčni uradi že itak čez mero uporabljajo za svrhu avtonomne uprave, če bi bil tudi utemeljen, kar pa ni. Nasprotno se sme trditi, da se ravno občine že čez mero uporabljajo za svrhe državne uprave, in sicer ne v zadnji vrsti ravno finančne uprave.

Vpošteva je ta stvarni in pravni položaj deželni odbor vstraja na svojem stališču, da so e. kr. davčni uradi zakonito zavezani, dajati občinam pravočasno za sestavo volilnih imenikov porabne izkaze davkoplačevalcev (z navedbo krstnega imena, priimka, bivališča in hišne št.) in predpisanih jim direktnih davkov (z ločeno navedbo občinskim dokladam podvrženih direktnih davkov in pa ostalih občinskim dokladam nepodvrženih direktnih davkov), in prosi e. kr. finančno ravnateljstvo, da izda v tej zadevi formalno odločbo, da bo mogoče v svrhu končne rešitve instančnim potem sporno vprašanje spraviti pred e. kr. upravno sodišče. Ob enem bo deželni odbor opozoril vsa županstva, da imajo po zakonu pravico dobiti od e. kr. davčnih uradov brezplačno v svrhu sestave volilnih imenikov porabne izkaze davkoplačevalcev in predpisanih jim direktnih davkov, da naj torej plačilo kake odškodnine za to delo odklanjajo in se proti tozadevnim odločbam e. kr. finančnega ravnateljstva v vsakem slučaju pritožijo navišjo instanco.

Da pa se davčnim uradom delo kar mogoče olajša, bo deželni odbor podrejenim županstvom ob enem naročil, da naj odslej, kadar bodo potrebovali za sestavo volilnih imenikov izkaze davkoplačevalcev, pošljejo take izkaze, ako jih že imajo, davčnim uradom v popravno in primerno izpopolnitev in naj jih v prihodnje dobro hranijo, da ne bo za vsake volitve treba delati novih.

Deželni odbor kranjski
v Ljubljani, 11. marca 1911.

* * *

K temu dostavljamo še par opazk. — Stališče, ktero je zavzel deželni odbor, je postavno vtemeljeno, kar priznava tudi e. kr. finančno ministerstvo v svojem razpisu z dne 19. januarja 1911. Vtemeljeno pa je stališče deželnega odbora v 1. odstavku § 67 A ministerske naredbe z dne

19. jan. 1853 drž. zak. št. 10 in v rabsodbi c. kr. upravnega sodišča z dne 30. dec. 1899 št. 10.413. (Budw. 13.580 A.)

Seveda bi se finančna in davčna oblastva rada otresla dela, ki naj bi je izvrševala za avtonomna oblastva, ne oziraje se na to, da morajo županstva sodelovati pri vsaki malenkosti državne uprave, kajpada brez plačno in ne malokrat celo v gmotno škodo prizadetih občinskih zastopnikov. — Ta dela seveda ne pomenjajo za državo — ničesar! Naše odločno prepričanje je, da je tudi dolžnost državnih oblastev podpirati županstva, ne pa samo nasprotno!

Dvoje okrožnic deželnega odbora.

Št. 19858/10.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Splošno je znano, da je prišlo tekom časa mnogo stvari, ki so važne za spoznavanje domače kulture in zgodovine, kakor staro pohištvo, orodje, noše, dalje predmeti, najdeni pri prekopavanju zemlje itd. v izgubo ali pa izven dežele.

To je treba preprečiti in se dajo županstvom radi tega sledeča navodila.

1. Županstva naj delajo po svoji moči na to, da pridejo take stvari v deželni muzej, kjer se pod imenom darovatelja razstavijo.

Ako imajo taki predmeti denarno vrednost, jih deželni muzej vsikdar rad tudi primerno plača.

2. Če se kje pri oranju ali prekopavanju zemlje, pri podiranju ali popravljanju poslopij in sicer v podobnih slučajih naleti na kakršne koli starine, naj županstvo poskrbi, da o tem nemudoma zve vodstvo deželnega muzeja v Ljubljani.

3. Muzejske uslužbenice naj županstvo, če pridejo v ondotno občino, pri zasledovanju takih stvari po možnosti podpira, s svetom in dejanjem.

Pripominja se, da sole tiste osebe opravičene nabirati stvari za deželni muzej, ki se izkažejo z izkaznico, potrjeno po deželnem odboru.

4. Ako zve županstvo za koga, ki ima za muzejske zbirke primerne stvari, naj sporoči to nemudoma vodstvu deželnega muzeja.

Deželni odbor pričakuje, da se bode županstvo strogo držalo teh navodil ter storilo vse, da se domači spomeniki ohranijo domači deželi.

Od deželnega odbora krajskega

v Ljubljani, dne 22. februarja 1911.

* * *

Št. 20.553/10.

Okrožnica

vsem občinskim oblastvom (županstvom, občinskim odborom, gospodarskim odborom), okrajno-cestnim odborom in zastopom zdravstvenih okrožij.

Deželni odbor bo predložil deželnemu zboru za vsa avtonomna oblastva načrt zakona o vlaganju pritožb (prizivov) in o pouku o pravnih sredstvih.

Dokler ta zakon ne stopi v veljavo, se morajo vsa avtonomna oblastva strogo ravnati po tem-le navodilu:

Vsem odredbam, odločbam in ukazom, bodisi da se prizadetim strankam neposredno naznanjajo bodisi da se dajo na znanje potom javnih razglasov, mora vsako avtonomno oblastvo dodati natančen pouk o tem,

1. ali je zoper odredbo, odločbo, ukaz itd. dopustna kaka pritožba in

2. če je dopustna, v katerem roku in pri katerem oblastvu, se mora pritožba vložiti.

Županstva se pri tem zlasti opozarjajo na § 39 in § 91 občinskega reda.

Obenem se naroča, da se ta okrožnica prebere v prihodnji seji občinskega odbora in se o nji obvestijo vsi v občini obstoječi gospodarski odbori na ta način, da se jim da po vrsti na vpogled en izvod okrožnice.

Tudi v sejah okr. cestnih odborov in zastopov zdravstvenih okrožij naj se okrožnica prebere.

Od deželnega odbora krajskega
v Ljubljani, dne 2. marca 1911.

Vprašanja in odgovori.

28. Županstvo G. na G. (d. o.)

Vprašanje:

Pri proračunu okrajne blagajne v R. je bila vstavljena tudi vsota 2000 K za ljudsko štetje. Ali je sploh dolžnost plačati števne komisarje s prispevkom od strani občine? — In ali ima okrajni glavar pravico določiti, da dobi števni komisar od osebe po 10 vinarjev? — V naši občini je 3000 oseb; komisar dobi po tej odločitvi 300 kron, župan pa, ki je vedno moral biti pri štetvi navzoč, ne dobi nobenega plačila.

Odgovor:

Glede troškov za ljudsko štetje se opozarja županstvo na sledeče določbe zakona z dne 29. marca 1869. drž. zak. št. 67.

V § 12. je izrečeno, da ima občina ali popolnoma sama izvršiti ljudsko štetje, ali pa mora sodelovati na ta način, da izvrši ljudsko štetje po hišah za vse k njenemu okolišu spadajoče vasi in selišča.

V kolikor pa po zakonu odkazanih ji del občina sama neče ali ne more izvršiti, mora poskrbeti po smislu § 28. tega zakona c. kr. okr. glavarstvo, da se ta dela na stroške občine izvrše po primernih organih.

Iz navedenega sledi, da zadenejo troški za števne komisarje pri ljudskem štetju dotične krajevne občine.

Po § 23. zakona o ljudskem štetju ima števne komisarje določiti občina pod lastno odgovornostjo.

Morebitno pritožbo proti odredbam c. kr. okrajnega glavarstva v zadevi ljudskega štetja bi moralo županstvo nasloviti na c. kr. deželno vladu v Ljubljani.

29. Županstvo Bloke.

Vprašanje:

V 4. številki »Občinske Uprave« se glasi, da županstva lahko pričenejo s predpripravami za volitve, akoravno tiskovine še niso izvršene. Za napravo volilnih

imenikov se potrebujejo tozadevne tiskovine; novih še ni, za stare pa ni znano, so-li še veljavne ali ne?

Dvomi se, da bi finančno ravnateljstvo ukazalo podrejenim davčnim uradom napravo izkazov, ker imajo vedno izgovor, da jih ni mogoče napraviti radi preoblitve z delom, če tudi morebiti niso. Pritožba bi bila torej edino na ministerstvo prosta; predno bi bila pa ondi rešena, bi gotovo trajalo eno leto, a občinske volilte se imajo po obstoječem zakonu izvršiti še letos. — Velečenjeno uredništvo blagovoli pojasniti to zadevo.

O d g o v o r :

Večinoma vse Vam pojasnuje že odgovor na slično vprašanje pod 21. številko v zadnji »Občinski Upravi«. Tiskovine Vam ne bodo delale ravno preveč preglavic. Stare res niso več rabljive, sicer bodo pa nove dotiskane v najkrajšem času.

Gre se le za davčne izkaze.

Če imate enkrat te, potem bode te s prvotnim volilnim imenikom kmalu gotovi. Še predno imate potrebne tiskovine, napravite lahko izkaz onih volilcev, ki niso davkoplachevalci in ki volijo v II. in III. razredu. To tudi spada k predpripravam, saj morda še ne veste za vse volilce te vrste, in bode te morali še poizvedovati o njih.

No in kar se tiče napovedi davčnih izkazov, storite tako, kot smo že rekli v gori omenjenem vprašanju. Obrnite se pismeno na davčni urad za brezplačni davčni izkaz; mogoče je, da se Vam ne dološlje. V tem slučaju se morate pritožiti v prvi vrsti na finančno ravnateljstvo v Ljubljani. Še-le, če finančno ravnateljstvo zavrne pritožbo, se pritožite na finančno ministerstvo in potem, če treba, tudi na upravno sodišče.

Sicer pa se nadejamo, da bodo koraki, katere je storil deželni odbor, dovedli do zaželjenega cilja in se bo doseglo, da bodo občine dobivale brezplačne izkaze davkoplachevalcev brez pritožb.

30. Trž. obč. urad Lj. (Št.)

Vprašanje:

Ali zadostuje, da je v prvo sklicana seja v smislu občinskega reda za Štajersko sklepna, ako se izmed odbora, obstoječega iz 18 odbornikov, vdeleži seje 11 odbornikov in župan, in — v drugo sklicane seje po 8 odbornikov in župan?

O d g o v o r :

Brez vsakega dvoma, ker se § 38. občinskega reda za Štajersko ne more drugače tolmačiti kakor po vsebini besedila. Tam stoji v prvem odstavku, da odbor ne more sklepati, ako . . . ni vsaj dve tretjini odbornikov navzočih. — Županom vred pa je v Vašem slučaju navzočih pri prvem sklicanju 12 odbornikov, torej postavno določeno število; in v drugem slučaju, ako so bili odborniki za posvetovanje o isti stvari že drugič vabljeni, pa 9 odbornikov, torej tudi postavno določeno število. (Drugi in četrti odstavek navedenega §.) — Pač pa je treba paziti, da se odbornike pri drugem sklicanju natančno pouči glede na sklepčnost, kakor je določeno v 3. odstavku tega §.

31. Trž. obč. urad Lj. (Štaj.)

Vprašanje:

C. kr. okrajno glavarstvo v C. je naznanilo tukajšnemu občinskemu predstojniku sledeče:

Ta in ta dan bode tukajšni uradnik zasliševal nekatero stranke v smislu § 199 in 269 zakona o osebnih davkih.

Gospod občinski predstojnik se vabi, da skrbi za to, da bode tamošnja občinska pisarna zakurjena ter tu uradnemu funkcionarju na razpolago. Dalje naj skrbi za to, da občinske pisarne med tem časom ne bode rabil niti občinski tajnik.

(Podpis.)

Je-li občinski predstojnik primoran dati glavarstvu na razpolago občinski lokal, do kterega imajo občinski funkcionarji vsak čas dostop?

O d g o v o r :

Primoran občinski predstojnik vsekakor ne more biti, da bi dal občinski uradni prostor brezpogojno na razpolago uradniku davčnega nadzorstva dotičnega okrajnega glavarstva. Okrajno glavarstvo bi se bilo moralo pač v nekako drugačnem tonu izraziti, in naročiti županstvu, naj mu preskrbi za zasliševanje primeren uradni lokal. Kar tebi nič meni nič zapoditi funkcionarje avtonomnega oblastva iz lastnega urada — ne gre. Te pravice nima niti okrajno glavarstvo po nobenem zakonu, in je le čin uljudnosti, če prepusti občina svoje uradne prostore na enake zahteve. Pri tem pa se mora gledati na to in upoštevati okolnost, da ne sme uradovanje in poslovanje občine na noben način trpeti.

Če občinski predstojnik meni, da bi bilo uradovanje moteno, naj v bodoče poroča, da ni mogoče dati uradnega lokala na razpolago. — Umestno bi bilo tudi vprašati c. kr. okrajno glavarstvo, na podlagi kterega postavnega določila zahteva, da se da na razpolago občinski uradni lokal.

32. Županstvo v Žužemberku.

Vprašanje:

Ali je kak zakon, da bi se ne smelo v gostilni, ki je blizu cerkve, mirnim gostom med službo božjo prodajati jedila in pijače?

O d g o v o r :

Ne, take postave ni in se sme mirnim gostom postreči tudi med službo božjo.

Kaj drugega je pa, če se začne v gostilni razgrajati tako, da se moti služba božja in da daje tako razgrajanje povod javnemu zgražanju ljudstva. V takem slučaju je dolžnost župana kot načelnika krajevne (npravstvene) policije poseči vmes in skrbeti za mir in red.

Če je treba, naj se stvar naznani političnemu oblastvu s prošnjo, da potrebno ukrene, če je namreč dana možnost, da bi se razgrajanje ponavljalo.

Pri tej priliki pa vprašamo mi: Kako se izvršuje vladna naredba, po kateri je prepovedano ob določenem času ob sobotah in nedeljah točiti žgane opojne pijače?

33. Županstvo Trebeljevo.

Vprašanje:

Prosimo pojasnila v sledeči zadevi:

V naši občini so davkoplachevalci, ki imajo v občini posestvo, pa stanujejo v drugih občinah. Po novem občinskem volilnem redu bi morali biti le-ti vpisani v drugem volilnem razredu. Vprašamo: ali se bodejo morali tudi vpisati v tretji volilni razred, ker novi zakon govori, da se imajo vpisati v tretji volilni razred vsi oni, ki so sprejeti v prvega in drugega.

O d g o v o r :

Samoobsebi umevno je, da se morajo vpisati v volilni imenik tretjega razreda tudi volilci, ki stanujejo v drugih občinah in ki so kot davkoplachevalci vpisani v volilni imenik II. razreda; saj določa § 15., d) točka 1. izrecno, da se sprejmejo v imenik tretjega volilnega razreda vsi tisti volilni upravičenci, ki so vpisani v volilnih imenikih prvega in drugega razreda. — Bivališče je pri teh volilcih čisto postranska stvar. Po § 4., točka 3. smejo taki posestniki, kateri bivajo v drugih občinah, izvrševati svojo volilno pravico po pooblaščenih, to je: dado lahko pooblastilo drugim osebam, da volijo za nje.

34. Županstvo Smartno pri Litiji.

Vprašanje:

1. Na katero postavo naj se sklicujemo pri zahtevanju pristojbin za godbo in ples? Ali imamo sploh kako novejšo zbirko tozadevnih določb?

2. Ali je županstvo opravičeno zahtevati pri plesu dvojno prošnjo, namreč a) za godbo, b) za ples, (vsako prošnjo kolkovano z 2 K)?

3. Ali se sme za pismeno dovoljenje zahtevati tudi kolek in za koliko?

4. Kako visoka sme biti občinska taksa za licenco godbe in plesa?

5. Ali zadostuje zapriseženi policaj za dokaz kakega prestopka, če tudi ni za prestopke drugih prič?

Odgovor:

K vprašanju pod 1.: Tu ne morete misliti drugih pristojbin kot občinske takse po 16. točki tarife k taksni postavi z dne 3. decembra 1863 dež. zak. št. 17, ki je ponatisnena v I. zvezku J. Pfeiferjeve ročne izdaje zakonov in ukazov za Kranjsko. Kake druge določbe sploh niso mogoče, dokler se ne spremeni obstoječa deželna postava z novo.

Po tej postavi smete torej pobirati le dotično takso za vsakega godca, če je v občini postavno uvedena in potrjena od deželnega odbora.

K vprašanju pod 2. in 3.: Za dovolitev godbe in obenem plesa zadostuje ena prošnja bodisi ustmena ali pismena, za katero je plačati kolek za 2 K. Zahtevati posebno prošnjo za godbo in posebno za ples, bi bilo neopravičeno.

Za pismeno dovoljenje pa se mora posebej plačati kolek 2 K.

K vprašanju pod 4.: Visokost takse je določena pod 16. točko taksne tarife; biti sme torej najvišja po 40 h od godca.

(Opozarjamo vas pa, da je za privolitev, da smejo biti gostilne odprte čez policijsko uro, določena posebna taksa, ki sme znašati po 17. točki taksne tarife do 4 K za večer. Ta taksa je popolnoma neodvisna od godbene in plesne licence, — pač pa se lahko prosi za vse obenem.)

K vprašanju pod 5.: Če se gre za kak policijski prestopak (radi nedovoljene godbene in plesne prireditve), potem zadostuje brez dvoma uradoma izvršena ovadba dotičnega organa.

Če se gre pa za prestopke, ki spadajo pod kompetenco rednih sodišč, se mi ne moremo izjaviti, na kako stališče se bodo glede prič postavila ta oblastva. Po našem mnenju zadostuje in se mora kot verodostojna smatrati oseba, ki je javni čuvalni organ.

Gospodarstvo.

Mlekarski tečaj priredi deželni odbor v času od 20. aprila do 15. septembra t. l. na združni mlekarni na Vrhniki. V tečaj bo deželni odbor sprejel 14 učencev. Na Kranjsko pristojni učenci plačajo za hrano, stanovanje in pouk za ves čas tečaja po 150 K, izvenkranjski učenci pa po 250 K. Šestim na Kranjsko pristojnim učencem podeli deželni odbor popolnoma prosto mesto. Prošnje za sprejem je vlagati na deželni odbor do 5. aprila t. l. Prošnjam se morajo pridejati dokazila o dovršeni starosti 16 let, o domovinski pravici, o primernem zdravju in o lepem vedenju. Učenci, ki se bodo učili popolnoma na svoje stroške, morajo priložiti tudi obvezno pismo staršev ali varuhov, da bodo plačevali zanje oskrbnino.

Razne vesti.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani. Župani, načelniki zdravstvenih okrožij in načelniki cestnih odborov, kateri želijo nalagati denar v hranilnici kmečkih občin v Ljubljani, naj kratkim potom pošljejo hranilne knjižice na napominano hranilnico, katera sama preskrbi pri deželnem odboru potrebno devinkulacijo vložnih knjižic drugih denarnih zavodov in vinkulacijo novih lastnih vložnih knjižic. Ona tudi sama pravočasno dvigne denar brez izgube obresti pri različnih denarnih zavodih, in ga naloži na nove knjižice hranilnice kmečkih občin v Ljubljani. Pripomni se, da je ta hranilnica pupilarno varna, in se smetorej pri njej nalagati denar mladoletnih.

Avstrijska sadjarska in pomološka družba. Sadjarstvo je bilo doslej na Kranjskem — izvzemši Vipavsko dolino in redke posamezne kraje — najmanj negovana gospodarska panoga, dočim je po nekterih drugih kronovinah sadjarstvo že lepo razvito in donaša lepe dohodke. Skrb, ki jo posvečajo temu vprašanju merodajni krogi v zadnjem času, nam daje upanje, da se tudi pri nas razvije sadjarstvo, ki bo lep vir dohodkov za prebivalstvo. — Ampak poročati smo hoteli o novoustanovljeni, pod gornjim naslovom omenjeni družbi, ki bo imela pač neposredno tudi vpliv na naše sadjarstvo. Ustanovitev se je izvršila dne 10. in 11. marca t. l. na Dunaju ob udeležbi kakih 100 strokovnjakov iz tostranske drž. polovice, Kranjsko sta zastopala strok. učit. R. Zdolšek in deželni sadjarski inštruktor M. Humek. Odbor šteje poleg načelnika (vladnega svetnika in ravnatelja M. Lauche), štirih namestnikov načelnika, tajnika in blagajnika še 78 odbornikov. Iz Kranjske so v odboru: ces. svetnik in ravnatelj G. Pirc, ravnatelj V. Rohrman, strok. učitelj Zdolšek in inštruktor M. Humek. — Družba je razdeljena v 12 raznih odsekov, da ji bo mogoče tem vspešneje delovati.

Razpis služb. Deželni odbor razpisuje za novoustanovljeni združni urad dvoje službenih mest z združnih asistentov v provizorni lastnosti z letnim adjutom 1600 K. Poskusna doba traja eno leto. Po preteku poskusnega leta bosta morala položiti revizorski izpit, na to bosta sprejeta v definitivno deželno službo. Za ti službi se zahtevajo dovršene pravne ali pa višje trgovske študije in popolno znanje slovenskega in nemškega jezika.

Prošnje na deželni odbor do 6. aprila t. l. Priložita naj se rojstni in krstni list ter domovinski list.

Stoletnica državnega bankerota. Dne 20. febr. letos je poteklo ravno 100 let, odkar se je zgodil v Avstriji velik denarni polom, ki je spravil neštivilno družin na beraško palico. Dne 20. febr. 1811 je proglasila država, da ima papirnati denar le eno petino vrednosti kovanega denarja, imel pa je pravzaprav samo eno enajstino prave vrednosti. Papirnati denar so dobili v Avstriji leta 1762 za 12 milijonov goldinarjev, a leta 1795 ga je bilo že za 35 milijonov gold. Leta 1796 je bil že skoro sam papirnati denar v prometu, — l. 1806 za 377 milijonov, ki je bil pa vedno manj vreden. Tako se je dobilo l. 1810 za 1000 gold. papirja komaj 100 gl. kovanega denarja in l. 1811 enako svoto za 1200 gl. papirja. Provročile so padanje

vrednosti papirnatega denarja in pomanjkanje kovanege vedne vojske (francoska okupacija). Šele ustanovitev nacionalne (sedaj avstro-ogrske) banke je prinesla konec strašni denarni krizi, zmedam in nesrečam.

Koliko vina je pridelala Avstrija l. 1910. Poročilo poljedelskega ministrstva, ki obsega statistične podatke raznih panog kmetijstva, nam pravi, da se je pridelalo lani v Avstriji 2.508.000 hl vina, leto poprej pa 6.253.000 hl. Povprečni pridelek od l. 1900 do l. 1909 je znašal 5.139.000 hl, potemtakem smo zaostali za l. 1909. za približno 3.700.000 hl, za povprečno množino za 2.600.000 hl. Iz teh podatkov se jasno razvidi lanska slaba vinska letina v tej polovici naše države. — Pridelek se razdeli na posamezne kronovine takole: Nižje Avstrijsko je pridelalo 127.000 hl belega in 26.000 hl črnega (rudečega) vina, skupaj torej 153.000 hl. Štajerska je pridelala 162.000 hl belega in 162.000 hl rdečega vina (šijherja), skupaj 324 tisoč hl. Kranjska izkazuje 29.000 hl belega in toliko rdečega vina, skupaj 58.000 hl; Tirolska 200.000 hl belega in 466.000 hl rdečega vina, skupaj 666.000 hl. Predarlško 100 hl belega in 198 hl rdečega, skupaj 298 hl; Goriško in Gradišćansko 90.000 hl belega in 23.000 hl črnega vina; Trst 4000 hl belega in toliko črnega; Istra 84.000 hl belega in 345.000 hl črnega; Dalmacija 135.000 hl belega in 592.000 hl črnega; Češka 2700 hl belega in 1700 hl črnega, in končno Moravska 15.000 hl belega in 6000 hl črnega vina. Na hektar je prišlo na Nižje Avstrijskem 4·3 hl, Štajerskem 11·5 hl, Kranjskem 5·7 hl, Tirolskem 25·2 hl,

Predarlskem 4·3 hl, Goriškem 11·3 hl, v Trstu 14·3 hl, v Istri 14·5 hl, v Dalmaciji 10·4 hl, na Češkem 7·1 hl in na Moravskem 1·9 hl!

Slabe vesti iz Amerike. V Zedinjenih državah počivata trgovina in obrt. Dela se le s polovico močmi, to je 50 odstotkov delavcev, ostali počivajo. Tovarne, kjer je zaposlenih skoro polovica vseh Slovencev, deloma stoje in čakajo naročil. Rojaki naznanjajo iz Amerike, da delajo po 3 ali 4 dni na teden in po 7 do 8 ur na dan, in zaslužijo komaj toliko, da se prežive, dočim jih je mnogo brez dela. In ti brezposelni hodijo okoli izpraševati po delu in — stradati. Kapitalisti lahko čakajo; ti lahko zapro še one tovarne, kjer se sedaj dela, ampak reveži bi bili še ostali delavci, ki bi bili odpuščeni. — Zato iznova svarimo rojake, naj ne tiščijo v svojo nesrečo, saj se obeta pri velikih delih v deželi zaslužek v domovini.

Šolstvo na Koroškem. Leta 1859 je bilo na Koroškem šol: 2 glavni šoli za dečke, 2 za deklice, mešane farne glavne šole 3, skupaj 7; — 3 elementarne šole za dečke, 3 za deklice, in 286 elementarnih mešanih šol, skup 292. — Po učnem jeziku je bilo 1859. leta 215 nemških, 16 slovenskih in 68 slovensko-nemških. In danes? — Danes imajo Korošci komaj 3 (tri) slovenske šole. Delovalo je l. 1859. na šolskem polju 25 distriktnih (okrožnih) nadzornikov, 338 duhovnikov, 259 posvetnih krajevnih (občinskih) nadzornikov, 281 učiteljev, 41 podučiteljev, 26 učiteljic, 9 podučiteljic, 15 industrijskih učiteljic (za ročna dela).

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadrúžne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka